

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

АНДРУСІВ Юлія Ігорівна

**Удосконалення бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій
на підприємствах оптової торгівлі**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Бізнес-аналітика та управління
інноваційними системами

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ОБАзмі-21
Ю. І. Андрусів

Науковий керівник:
к. е. н., доцент Вакун О. В.

ТЕРНОПІЛЬ – 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ.....	7
1.1. Поняття і сутність оптової торгівлі як економічної категорії.....	7
1.2. Особливості обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі.....	11
1.3. Методика бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі.....	17
Висновок до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТАНІСЛАВСЬКА ТОРГОВА КОМПАНІЯ»	25
2.1. Основні аспекти діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»	25
2.2. Аналіз організації обліку та аудиту товарних операцій у ТОВ «Станіславська торгова компанія»	31
Висновок до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТАНІСЛАВСЬКА ТОРГОВА КОМПАНІЯ»)	37
3.1. Цілі, завдання та порядок здійснення аудиту товарних операцій	37
3.2. Удосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій (на прикладі діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»)	45
Висновок до розділу 3.....	52
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	Помилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

Актуальність вибраної теми. Система бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі має значний вплив на ефективність їх діяльності. В умовах високої конкуренції та зростання вимог до прозорості бізнес-процесів важливо забезпечити достовірність фінансової звітності, контроль за рухом товарів і мінімізацію ризиків фінансових втрат. Це робить удосконалення обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі нагальною потребою.

По-перше, специфіка оптової торгівлі включає великі обсяги товарообігу, складні логістичні процеси та постійний обіг значних фінансових ресурсів. Це створює додаткові виклики для ведення обліку, особливо в частині документування операцій, обліку залишків та оцінки ризиків. Недостатньо ефективна система обліку може призводити до фінансових втрат, помилок у звітності або ризиків санкцій з боку контролюючих органів.

По-друге, стрімкий розвиток цифрових технологій змінює підходи до організації бухгалтерського обліку. Впровадження автоматизованих систем дозволяє спрощувати облік товарних операцій, однак потребує оновлення методології обліку та підвищення кваліфікації персоналу. Без належного оновлення системи підприємства ризикують залишитися неконкурентоспроможними.

По-третє, аудит товарних операцій є ключовим елементом системи внутрішнього контролю. Його мета – забезпечення надійності облікових даних, виявлення помилок або шахрайства та надання рекомендацій щодо вдосконалення облікових процесів. Відсутність якісного аудиту на підприємствах оптової торгівлі може призводити до порушень облікової політики, які спотворюють фінансову звітність та створюють ризики для інвесторів і партнерів.

Крім того, актуальність дослідження зумовлена динамічними змінами у законодавчому регулюванні. Постійні зміни податкового законодавства та облікових стандартів вимагають від підприємств адаптації системи обліку.

Удосконалення системи бухгалтерського обліку дозволяє зменшити витрати на виконання нових вимог та уникнути штрафів за невідповідність законодавству.

На практиці багато підприємств стикаються з типовими проблемами: неефективною організацією документообігу, недоліками в обліковій політиці, низькою якістю первинної документації та помилками в облікових записах. Такі виклики підкреслюють важливість розробки рекомендацій щодо удосконалення облікової системи.

У цьому контексті дослідження удосконалення бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі є актуальним. Воно спрямоване на розробку рішень, які дозволять покращити управління товарними потоками, знизити ризики помилок у звітності та забезпечити стабільність фінансових показників. Результати дослідження матимуть практичну значущість для підприємств, що прагнуть підвищити ефективність своєї діяльності та залишатися конкурентоспроможними в умовах сучасної економіки.

Дослідження даної тематики роботи знайшло своє відображення у працях таких вчених-науковців: Бубела А. В., Ковальчук С. О., Шубін С. Б., Бурак І.О., Бутинець Ф.Ф., Драбаніч А.В., Воляник Г.М., Марушко Н.С., Ганін В. І., Шуляк В. С., Даценко Г., Кудирко О., Медвідь Л.Г., Харинович-Яворська Д.О. та інші.

Метою роботи є удосконалення організації бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі шляхом розробки методичних рекомендацій та практичних рішень, спрямованих на забезпечення достовірності облікових даних, підвищення ефективності облікових процесів і зміцнення системи внутрішнього контролю.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідити сутність оптової торгівлі як економічної категорії;
- проаналізувати особливості обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі;
- дослідити методику бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі;
- визначити основні аспекти діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»;

- здійснити аналіз організації бухгалтерського обліку та аудиту у ТОВ «Станіславська торгова компанія»;
- дослідити цілі, завдання та порядок здійснення аудиту товарних операцій;
- сформулювати рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій (на прикладі діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»).

Об’єктом дослідження є процеси організації бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі.

Предметом дослідження є методи, інструменти та організаційні підходи до вдосконалення бухгалтерського обліку і внутрішнього аудиту товарних операцій, спрямовані на забезпечення достовірності облікової інформації та підвищення ефективності управління товарними потоками.

Методи дослідження. У роботі використовувалися такі методи дослідження: аналіз та синтез, порівняльний метод, індукція та дедукція, метод системного підходу, графічний метод, метод узагальнення. Застосування даних методів дозволило дослідити проблемні аспекти обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі, а також навести рекомендації щодо їх вирішення.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у вирішенні теоретичних і практичних завдань щодо удосконалення бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі. Наукова новизна магістерського дослідження полягає в наступному:

- удосконалено процес організації бухгалтерського обліку щодо товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі шляхом удосконалення графіку документообігу в частині товарних операцій;
- удосконалено заходи із здійснення контролю за здійсненням товарних операцій шляхом рекомендацій до створення служби внутрішнього аудиту на підприємствах оптової торгівлі.

Інформаційна база дослідження. Основу становлять нормативно-правові акти України, міжнародні стандарти аудиту, наукова література, електронні

ресурси, внутрішні документи та фінансова звітність аналізованого підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретико-методичні результати дослідження можуть застосовуватися в роботі підприємств щодо організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Поняття і сутність оптової торгівлі як економічної категорії

Торгівля є видом підприємницької діяльності, пов'язаної з купівлею-продажем товарів і наданням послуг покупцям. Як вид діяльності торгівля поділяється на роздрібну й оптову; до торговельної діяльності також належать виробництво та реалізація власної продукції й інших товарів на підприємствах громадського харчування, включаючи обслуговування населення. Оптова торгівля – це продаж товарів із подальшим їх перепродажем або професійним використанням. У результаті її діяльності товар стає ближчим до споживача, проте ще не входить у сферу особистого використання. Найважливіше завдання оптової торгівлі – планомірне регулювання товарної пропозиції відповідно до попиту. Об'єктивна можливість успішно вирішувати це завдання зумовлена проміжним становищем оптової торгівлі: у ній концентрується значна частина товарних ресурсів, що дозволяє не обмежуватися операціями пасивного характеру, а активно впливати на сферу виробництва, споживання та роздрібну торгівлю. Оптова торгівля, як жодна інша ланка, пов'язана з реалізацією товарів, здатна активно регулювати регіональні та галузеві ринки завдяки накопиченню і переміщенню товарів. Саме цей напрям діяльності має зайняти визначальне місце в її роботі.

На сьогодні, поряд із позитивними аспектами в діяльності оптових підприємств, існують суттєві недоліки. Часто не дотримуються терміни поставки товарів, порушуються договірні зобов'язання щодо обсягу, асортименту та якості поставлених товарів. Ефективність функціонування всього народногосподарського комплексу, збалансованість внутрішнього ринку, задоволення зростаючих потреб людей багато в чому залежить від роботи оптової торгівлі. В умовах нової системи господарювання сфера оптової торгівлі значно розширюється. Посилення ролі товарно-грошових відносин пов'язане не лише з розвитком оптової торгівлі предметами споживання, але й із переходом

до оптової торгівлі засобами виробництва. Ці дві форми стають найважливішими каналами планомірного руху матеріально-технічних і товарних ресурсів [2]. Оптовий товарообіг є одним із ключових показників господарської діяльності підприємств та організацій оптової торгівлі. Він являє собою продаж товарів народного споживання і виробничого призначення для подальшої реалізації населенню, а також поставку для позаринкових споживачів і експорту.

Оптовий товарообіг характеризує процес переходу товарів із сфери виробництва до сфери обігу та їх переміщення в межах цієї сфери.

Його обсяг, структура, види та форми товарообігу визначають інші найважливіші показники господарської діяльності. Основна мета аналізу торговельної діяльності оптових підприємств – виявлення, вивчення та мобілізація резервів розвитку товарообігу, поліпшення обслуговування покупців, вдосконалення товарообігу. У процесі аналізу необхідно:

- оцінити виконання планів оптового товарообігу і поставки товарів покупцям;
- дослідити ці показники в динаміці;
- виявити й оцінити вплив факторів на розвиток оптового товарообігу;
- вивчити причини недоліків у торгово-комерційній діяльності, якщо вони є, і розробити заходи з їх усунення й попередження;
- визначити стратегію та тактику маркетингової діяльності оптового підприємства.

Аналіз має показати, як оптове підприємство у своїй господарській діяльності враховує соціально-економічний розвиток обслуговуваного регіону, виробничі можливості промислових підприємств та інших постачальників, наявність у них товарних ресурсів, обсяг і структуру передбачуваного надходження товарів з інших регіонів країни, ближнього і далекого зарубіжжя.

Оптова торгівля відіграє важливу роль у системі економічних зв'язків між регіонами країни, галузями виробництва, виробниками товарів і роздрібною торгівлею. Наприклад, закупаючи у сільськогосподарських підприємств льон і реалізуючи його підприємствам текстильної промисловості, оптова торгівля стає ланкою, що пов'язує сільське господарство та промисловість.

Подальший рух виробленої тканини, зокрема її поставки швейним підприємствам, також забезпечується оптовою торгівлею. Таким чином, вона об'єднує текстильну і швейну галузі. Нарешті, продаючи роздрібній торгівлі готовий одяг, підприємства оптової торгівлі підтримують зв'язок між легкою промисловістю та торгівлею.

Здійснюючи господарські зв'язки з промисловістю і сільським господарством, оптова торгівля виступає замовником товарів народного споживання, її функції включають закупівлю і завезення товарів від підприємств-виробників. Важливо зазначити, що вона має активно залучати місцеві товарні ресурси до обігу і проводити децентралізовані закупівлі товарів із різних джерел. Організуючи завезення товарів, торгівля контролює дотримання промисловістю договірних зобов'язань щодо поставок товарів відповідного асортименту та якості, строго у визначені строки. На складах оптових підприємств закуплені товари сортуються, у разі невідповідності вимогам споживачів або зниження споживчих якостей знижуються у ціні.

Оптова торгівля може і повинна активно впливати на обсяги та асортимент продукції, що виробляється, вимагати заміни виробництва товарів, які не користуються попитом, на товари, потреби в яких не задовольняються повною мірою, домагатися покращення якості та розширення асортименту виробів.

Оптова торгівля має право припиняти приймання і повертати промисловості товари низької якості, що стимулює промислові підприємства покращувати їхні споживчі властивості.

Для цілеспрямованого впливу на зміну торговельної кон'юнктури оптова торгівля повинна володіти даними про стан і перспективні зміни ситуацій на галузевих і регіональних ринках, досліджувати та прогнозувати попит населення, знати можливості постачальників [2].

Роль оптової торгівлі передбачає її активну участь у забезпеченні стабільної реалізації товарів споживачам. Підприємства оптової торгівлі контролюють повноту асортименту в магазинах обслуговуваної зони, забезпечуючи постійну наявність у продажу товарів, що зберігаються на складах, беруть участь спільно

з промисловістю у рекламних заходах, організовують перепродаж товарів, які виявилися зайвими у закупках магазинів, в інші регіони, де на них є попит. На макрорівні оптова торгівля виконує різні ринкові функції:

- інтеграційну – забезпечення взаємозв'язку між партнерами-виробниками, продавцями і покупцями через пошук оптимальних каналів збуту продукції;
- оціночну – визначення рівня суспільно необхідних витрат праці через ціноутворення;
- організаційну та регулюючу – забезпечення раціонального функціонування економічної системи через імпульси, що стимулюють структурні зміни.

Макроекономічні функції оптової торгівлі трансформуються на мікрорівні в різноманітні підфункції або функції оптових торговельних підприємств, серед яких:

- функція економічної інтеграції територій і подолання просторового розриву;
- функція перетворення виробничого асортименту у торговельний асортимент товарів;
- функція формування запасів для страхування від змін попиту на товари;
- функція згладжування цін;
- функція зберігання;
- функція доробки, доведення товарів до необхідної якості, фасування і пакування;
- функція кредитування своїх клієнтів, особливо дрібних роздрібних підприємств;
- функція маркетингових досліджень ринку і реклами.

Розвиток ринкових відносин сприяє появі нових елементів у діяльності оптових підприємств, наприклад, надання різноманітних послуг з управління і консалтингу для своїх клієнтів.

Функції оптової торгівлі можна поділити на два види:

1. Традиційні – головним чином організаційно-технічні (організація оптової купівлі-продажу, складування і зберігання запасів, перетворення асортименту товарів, їх транспортування).

2. Нові, що виникають під впливом розвитку ринку.

Організація оптової купівлі-продажу є однією з найважливіших функцій оптової торгівлі з того часу, як у процесі суспільного поділу праці вона виокремилася в самостійну підгалузь торгівлі.

Під час контакту з виробниками продукції оптові посередники виступають як представники попиту, а пропонуючи товар покупцям, діють від імені виробників. Оптові підприємства організують завезення товарів у різні регіони країни, завдяки чому вдосконалюється територіальний поділ праці. Реалізація транспортної функції проявляється при доставці товарів зі складів підприємства до роздрібної мережі або позаринковим споживачам свого регіону.

1.2. Особливості обліку та аудиту товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі

Сучасні ринкові умови демонструють прогнозоване становище комерційної організації, а також стабільність економічного зростання. Досягнення максимальної конкурентної переваги неможливе без використання ефективної системи обліку, системи розподілу, а також контрольної системи фінансових і матеріальних ресурсів.

Правильно налаштована та впроваджена система обліку дозволяє керівництву оперативно й адекватно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, а також здійснювати ефективне управління суб'єктом господарювання.

Система обліку та аудиту товарів займає одне з провідних місць, оскільки правильне функціонування будь-якого суб'єкта господарювання цілком залежить від її якості.

Організація сучасного інноваційного підходу передбачає розробку системи обліку з урахуванням конкретних потреб організації, специфіки роботи, масштабів бізнесу та вимог власників.

Облік товарних операцій в організаціях передбачає аналіз діяльності не лише організації як єдиного цілого. Важливо оцінювати ефективність роботи окремих підрозділів. Таким чином, облік існує для відображення поточної ситуації в різних аспектах, деталях, рівнях узагальнення, а також у грошовому вираженні.

Система обліку та аудиту товарних операцій спрямована на формування стратегії діяльності суб'єкта господарювання, підвищення ефективності управління, оперативності та оптимізації витрат.

Успішність впровадження системи обліку й аудиту визначається можливістю її інтеграції з системою бухгалтерського обліку в межах існуючої методології, наявністю висококваліфікованого персоналу, систем автоматизації високого рівня та технологій зберігання інформації.

Товарні операції в оптовій торгівлі виконують роль операцій, які забезпечують ритмічну роботу організації, задоволення попиту споживачів.

Товарні операції є важливим етапом у системі економічної діяльності. Економічний результат діяльності організації оптової торгівлі залежить від оперативності здійснення торговельних операцій і своєчасності їх обліку.

Основою для правильної організації обліку товарних операцій є розроблена номенклатура. Товарна номенклатура слугує довідником для всіх спеціалістів оптової організації та відповідає за інформаційне забезпечення кожного виду товару.

Метою обліку товарних операцій в організації оптової торгівлі є забезпечення своєчасності отримання повної та достовірної інформації про рух товарів, а також про стан розрахунків між постачальниками і покупцями.

Перед бухгалтерським обліком товарних операцій постають такі завдання:

- забезпечення правильного документального оформлення товарних операцій;
- забезпечення повноти списання товарів;

- забезпечення правильності формування цін на товари;
- забезпечення законності ведення товарних операцій в організації оптової торгівлі;
- забезпечення достовірності обліку товарів, тари (за її наявності) та виручки від продажу товарів;
- отримання зведеної облікової інформації за показниками звітності щодо товарів;
- забезпечення правильності податкових відрахувань із виручки від продажу товарів [14].

Прийоми та методи бухгалтерського обліку руху товарів включають:

- документування: передбачає обов'язкову реєстрацію в бухгалтерському обліку операцій з руху товарів у момент і в місцях їх здійснення;
- інвентаризація: є основним прийомом для забезпечення збереження та ефективного використання товарних запасів і способом перевірки відповідності фактичної наявності товарів даним бухгалтерського обліку на певну дату;
- оцінка товарів у грошовому вимірі: за допомогою оцінки здійснюється переведення натуральних і трудових витрат у грошовий вираз;
- калькуляція (розрахунок) відпускної ціни: включає підсумовування статей витрат, податків і зборів, які входять у ціну кожної партії товарів, ввезеної з-за меж країни;
- рахунки: відображають операції з руху товарів у бухгалтерському обліку на відповідних рахунках;
- подвійний запис: відображення операцій з руху товарів на двох взаємопов'язаних рахунках;
- баланс: узагальнення інформації про залишки товарних запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості та відображення отриманої інформації у звітності [4].

Облік товарів в оптовій торгівлі здійснюється за вартістю придбання товару. Облік товарних операцій ведеться за рахунком 28 «Товари» та включає такі види витрат, пов'язаних із відображенням витрат на придбання товарів [40]:

– транспортні витрати на придбання товарів: включають загальний розрахунок транспортних витрат на доставку товарів на склад оптової організації та враховуються у вартості придбання товарів пропорційно вартості товарних позицій;

– митні збори;

– інші витрати, пов'язані з придбанням товарів, які включаються до витрат на продаж.

Для обліку виручки від продажів можуть використовуватися такі документи:

– накладні на відпуск товарів;

– рахунки-фактури;

– прибуткові накладні;

– товарні звіти;

– журнали-ордери.

Операції з вибуття товарів відображаються в журналі-ордері за кредитом рахунка 28 «Товари». Записи у реєстрі обліку ведуться як у цілому, так і за окремими видами товарів. При обліку продажів необхідно перевірити правильність формування виручки від продажу товарів і порядок її відображення у бухгалтерському обліку. Виручка від продажів є базою для формування фінансового результату, обчислення ПДВ та розрахунку податку на прибуток.

Облік розрахунку податку на прибуток має здійснюватися за такими напрямками:

– облік правильності відображення у бухгалтерському обліку та звітності фактичного прибутку (збитків) від продажу товарів;

– облік достовірності даних про фактичну собівартість товарів, повноту та правильність відображення фактичних витрат на придбання та реалізацію товарів;

– облік правильності розрахунків за податком на прибуток.

Облік товарів в Україні регламентується такими нормативно-правовими актами:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [35].

2. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [40].

3. Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів [36].

Порядок інвентаризації товарних операцій формується на таких умовах:

– наявність складських приміщень, оснащених усіма необхідними приладами, контейнерами та тарою;

– консолідація товарних цінностей та інші фактори, що забезпечують безпечне та економічне використання.

Достовірність фінансово-господарських операцій встановлюється шляхом формальної та арифметичної перевірки документів або за допомогою спеціальних методів документального контролю. При формальній перевірці визначається правильність заповнення всіх реквізитів документів: наявність непогоджених виправлень, підчисток, дописок у тексті й цифрах; автентичність підписів посадових та матеріально відповідальних осіб. При арифметичній перевірці визначається правильність підрахунків у документах.

Під час визначення фактичної виручки від реалізації товарів аудитор перевіряє в такій послідовності:

1. звіряє дані за статтею «Виручка від продажів» звіту про фінансові результати з даними Головної книги за кредитом рахунка 70 «Доходи від реалізації». Загальна сума розбіжностей повинна відповідати сумі двох податків – ПДВ та акцизів. У разі невідповідності сум аудитор зобов'язаний з'ясувати причину розбіжностей і відобразити це у робочій документації;

2. звіряє дані Головної книги з даними журналу-ордера (при журнально-ордерній формі обліку) або з обліковими регістрами за кредитом рахунка 70 «Доходи від реалізації». Після звірки звітних даних та даних, відображених в облікових регістрах, аудитор переходить до перевірки правильності оформлення операцій з оплати й відвантаження товарів.

Одним із основних видів перевірки є звірка сум, відображених за кредитом рахунка 70 «Доходи від реалізації» в розрахункових документах, поданих

замовнику, і сум, відображених у бухгалтерському обліку за дебетом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». При перевірці аудитор повинен враховувати правила відображення операцій у бухгалтерському обліку та вимоги податкового законодавства. При цьому слід пам'ятати, що у торговельних підприємствах виручкою від торгової діяльності вважається валовий прибуток, тобто різниця між ціною продажу та ціною закупівлі товарів без урахування ПДВ та акцизів.

Послідовність перевірки правильності нарахування і сплати ПДВ оптовим підприємством може бути такою:

1. перевірка правильності оформлення податкової декларації та бухгалтерської звітності;
2. перевірка правильності складання податкової декларації, яка включає арифметичний перерахунок підсумкових сум податку, обґрунтованість застосування ставок ПДВ, своєчасність подання декларацій до податкових органів. Аудитор проводить помісячний перерахунок трьох видів сум: ПДВ до вирахування за отриманими й оплаченими товарами; ПДВ, нарахований від обсягу реалізації товарів; ПДВ із отриманих авансів;
3. логічний контроль за наявністю спотворень у звітній інформації.

Під час перевірки комерційних витрат (витрат на продаж) аудитор повинен враховувати, що їхній склад і порядок списання визначено НП(С)БО 16 «Витрати». Організації можуть включати до собівартості проданих товарів комерційні витрати повністю в звітному році їх визнання як витрат за звичайними видами діяльності. Аудитору необхідно порівняти статтю «Собівартість реалізації» у звіті про прибутки та збитки з Головною книгою та даними аналітичного обліку за рахунком 90 «Собівартість реалізації».

Таким чином, результати дослідження теоретичних аспектів обліку товарних операцій дають змогу зробити такі висновки:

– сучасні ринкові умови вказують на прогнозоване становище комерційної організації та стабільність економічного зростання. Досягнення конкурентоспроможної переваги неможливе без ефективної системи обліку, розподілу та контролю фінансових і матеріальних ресурсів;

- правильно налагоджена система обліку дозволяє оперативно реагувати на зміни внутрішнього й зовнішнього середовища та здійснювати управління організацією;
- система обліку й аудиту товарів відіграє ключову роль, адже від неї залежить ефективність функціонування будь-якого суб'єкта господарювання;
- облік товарних операцій передбачає ведення діяльності організації як єдиного цілого з оцінкою роботи її підрозділів;
- облік і аудит спрямовані на формування стратегії діяльності, оптимізацію витрат і підвищення ефективності управління;
- успішна реалізація системи обліку залежить від інтеграції її з бухгалтерським обліком, кваліфікації персоналу та використання автоматизованих систем;
- товарні операції виступають ланкою між різними організаціями та навіть країнами, а їх облік є однією з найскладніших процедур.

1.3. Методика бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі

Для виконання своїх функцій оптова торгівля повинна всебічно вивчати кон'юнктуру ринку, активно впливати на обсяги виробництва, розширення асортименту та покращення якості товарів.

Основними показниками, що характеризують роботу оптових підприємств, є товарообіг і прибуток. Важливе значення в бухгалтерському обліку та звітності мають і такі пов'язані з ними показники, як виручка від реалізації товарів, валовий дохід, витрати обігу, рентабельність. Вони є найважливішими об'єктами бухгалтерського обліку.

Оптовий товарообіг – це вартість товарів, проданих підприємствам роздрібною торгівлі та громадського харчування для подальшого продажу населенню, а також поставлених для ринкового та неринкового споживання або на експорт.

За формами руху товарів оптовий товарообіг поділяється на два види: складський і транзитний.

Складський товарообіг передбачає реалізацію товарів оптовим покупцям зі складів оптових баз, оптово-роздрібних об'єднань і підприємств. Основними способами доставки товарів на роздрібні торговельні підприємства та підприємства громадського харчування є централізовані доставки та кільцевий завіз. Оскільки транспортні витрати на доставку товарів покупцям зазвичай включаються до витрат оптових підприємств, вони матеріально зацікавлені в найраціональніших маршрутах завою, мінімізації порожніх пробігів і підвищенні ефективності використання вантажопідйомності транспорту.

Транзитний товарообіг передбачає доставку товарів від постачальника до покупця, минаючи оптове підприємство. При транзитній реалізації товарів оптове підприємство може брати участь у розрахунках (оплачувати транзит) або не брати участі (неоплачуваний транзит), а лише організувати цю реалізацію. Транзитна форма реалізації є більш ефективною, оскільки пришвидшує обіг товарів, скорочує витрати на доставку, вантажно-розвантажувальні роботи, приймання, відпуск і зберігання товарів.

До оптового товарообігу не включають:

- зворотну тару та склопосуд, відпущені покупцям разом із товаром;
- внутрішнє переміщення товарів зі складу на склад, зі складу до магазинів, що знаходяться на одному балансі з оптовим підприємством;
- повернення товарів постачальнику.

До оптового товарообігу включають відпуск товарів покупцям за відпускними (продажними) цінами з податком на додану вартість, а для горілки та тютюнових виробів – за фіксованими роздрібними цінами.

Виручка – це отримана або така, що підлягає отриманню, вартість (зазвичай у грошовій формі) від продажу чи обміну товарів (продукції, робіт, послуг) та майна суб'єкта господарювання за продажними цінами, сформованими відповідно до чинного законодавства.

За міжнародними стандартами виручка оцінюється за ринковою вартістю. Основними критеріями визнання виручки є:

- передача покупцеві всіх ризиків, вигод і права власності на майно;
- точна оцінка суми виручки та виробничих витрат;
- висока ймовірність економічної вигоди.

Виручка від реалізації товарів на підприємствах оптової торгівлі включає:

- виручку від реалізації товарів оптом (оптовий товарообіг);
- комісійну винагороду від реалізації товарів за договорами консигнації;
- виручку від реалізації товарів через власні роздрібні торговельні підприємства (роздрібний товарообіг).

Валовий дохід від реалізації товарів – це різниця між продажною та купівельною вартістю реалізованих товарів. Валовий дохід призначений для покриття податкових і неподаткових платежів, витрат обігу та отримання прибутку від торговельної діяльності.

Метою бухгалтерського обліку товарів в оптовій торгівлі є контроль за збереженням, раціональним та ефективним використанням товарних запасів; своєчасне отримання повної та достовірної інформації про товарообіг, стан розрахунків із постачальниками та покупцями. Це необхідно для складання розрахунків за податками та неподатковими платежами, які нараховуються з виручки та валового доходу, а також для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Перед бухгалтерським обліком товарів, тари та товарообігу на оптових підприємствах стоять такі завдання:

- контроль своєчасності та правильності документального оформлення надходження і вибуття товарів і тари;
- контроль повноти оприбуткування та списання товарів і тари;
- контроль за цінами, дотриманням чинного порядку формування цін на товари і тару, а також застосування оптових (торговельних) надбавок і знижок на товари;
- контроль за законністю, доцільністю та ефективністю здійснення товарних операцій;
- контроль своєчасності надання звітності матеріально відповідальними особами;

- контроль за обсягом і темпами зростання оптового товарообігу та повнотою відображення виручки від реалізації товарів у обліку і звітності;
- достовірність обліку товарів і тари, товарообігу та виручки від реалізації товарів;
- своєчасне отримання зведеної облікової інформації за показниками звітності;
- якісне проведення інвентаризації товарів і тари та своєчасне відображення її результатів у обліку;
- достовірне відображення в обліку валового доходу від реалізації товарів;
- своєчасний і правильний розрахунок податків та неподаткових платежів з валового доходу і визначення фінансового результату від реалізації товарів [15].

Методи бухгалтерського обліку товарообігу в оптовій торгівлі базуються на системі елементів, які враховують галузеві особливості та специфіку торгової діяльності організації.

Перш за все, в торговій організації встановлюється метод оцінки товарів при їх надходженні. Згідно з НП(С)БО 9 – фактична вартість товарів складається з витрат, які мали місце у зв'язку з покупкою товарів [40]. В обліковій політиці підприємства відображається перелік таких витрат із дотриманням регламенту НП(С)БО 9.

В обліковій політиці щодо обліку запасів визначають:

1. Порядок оцінки товарів при надходженні та вибутті.
2. Порядок синтетичного та аналітичного обліку товарів і контрагентів згідно з прийнятою в організації класифікацією.
3. Перелік форм первинних документів, які підтверджують операції з товарами.
4. Перелік реєстрів обліку товарів.
5. Порядок проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку.
6. Відображення облікової інформації про товари в бухгалтерській звітності.

Метод оцінки товарів при їх вибутті організація також вибирає згідно з методами, регламентованими НП(С)БО 9 [40].

Наступним елементом обліку товарообігу є регламент синтетичного та аналітичного обліку, який базується на прийнятій у компанії класифікації товарів, контрагентів або способів розрахунків. Аналітичний облік, як правило, ведеться по видах і групах товарів, витратах тощо.

В оптовому товарообігу також актуальна класифікація постачальників і покупців, оскільки через різні системи розрахунків і обсяги закупівель/продажів потрібно ідентифікувати ці операції окремо.

Наступним елементом обліку товарообігу є встановлений перелік і види первинних документів, які відображають операції з рухом товарів, які можна поділити на три групи:

1. Документи, що регулюють взаєморозрахунки з контрагентами:
  - договори;
  - акти звірки;
  - акти заліку взаємних вимог;
  - виписки банку (Прихідні/Витратні касові ордери при готівкових розрахунках).
2. Документи, що відображають товарообіг:
  - витратна (товарна) накладна;
  - акт прийому-передачі товарів;
  - накладна на внутрішнє переміщення товару.
3. Документи, що відображають базу оподаткування ПДВ:
  - рахунок-фактура;
  - коригуючий рахунок-фактура.
  - податкова накладна.

Усі разом ці документи є підставою для формування обліково-аналітичної бази про товарообіг і взаєморозрахунки в організації.

Окрему групу складають документи складського обліку, які можуть бути як уніфікованої форми, так і розроблені організацією самостійно.

Наступним елементом методики обліку товарообігу в оптовій торгівлі є реєстри бухгалтерського обліку. Враховуючи масштабність оптового товарообігу, такі реєстри необхідні для оперативного аналізу інформації про товари і взаєморозрахунки. Як правило, основними видами реєстрів по рахунках обліку 28 «Товари», 90 «Собівартість реалізації», 62 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та інших рахунках є: оборотно-сальдові відомості; картки рахунків; і т.д.

Одним з необхідних і важливих елементів методики бухгалтерського обліку товарів є інвентаризація. Залежно від обсягів і характеру руху товарів в обліковій політиці торгової організації встановлюються порядок і інтервали проведення інвентаризації.

Внутрішніми локальними актами підприємства встановлюються:

- склад інвентаризаційної комісії;
- права та обов'язки інвентаризаційної комісії;
- перелік документів, які відображають процес і результати інвентаризації;
- порядок відображення в обліку результатів інвентаризації.

Облікова інформація про товарообіг відображається в різних формах бухгалтерської звітності.

Так, в бухгалтерському балансі відображаються залишки товарів в організації на звітну дату, обсяги дебіторської і кредиторської заборгованості по взаєморозрахунках з постачальниками і покупцями.

В звіті про фінансові результати відображається виручка від продажу товарів і їх собівартість, а також інші види доходів і витрат.

В звіті про рух грошових коштів відображаються надходження та платежі, які пов'язані з товарообігом у звітних періодах.

Таким чином, методика бухгалтерського обліку товарообігу в оптовій торгівлі складається з системи елементів. Ці елементи торгової організації визначають, виходячи з вимог діючого законодавства і специфіки організації діяльності. Важливо, щоб система бухгалтерського обліку відповідала вимогам інформативності для управління товарообігом.

Висновок до розділу 1

Оптова торгівля є важливою складовою економічної системи, що забезпечує ефективний рух товарів від виробників до споживачів через канали роздрібною торгівлі. Її функціонування значною мірою визначає розвиток ринку та здатність підприємств забезпечити баланс між виробничими потужностями і споживчими потребами. Однією з ключових функцій є планомірне регулювання товарної пропозиції, що включає не тільки закупівлю товарів, але й управління асортиментом і якістю продукції. Оптові підприємства сприяють економічній інтеграції різних регіонів і галузей, покращують координацію між виробництвом і споживанням. Проте, незважаючи на важливість і позитивні функції оптової торгівлі, існують проблеми, такі як порушення термінів поставки та недостатній контроль за якістю продукції. Врахування соціально-економічних факторів, таких як попит на місцевих і регіональних ринках, а також ефективне управління товарообігом, можуть значно покращити роботу оптової торгівлі. Враховуючи сучасні тенденції, її роль у забезпеченні стабільної економічної діяльності залишається незмінно важливою.

Ефективна система обліку є основою для успішного функціонування організації та її конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки. Важливим аспектом є здатність організації оперативно реагувати на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі завдяки налаштованій системі обліку. Правильне ведення обліку товарних операцій дозволяє здійснювати ефективне управління організацією та оцінювати роботу її підрозділів. Здійснення обліку та аудиту товарів сприяє стратегічному плануванню діяльності, підвищенню ефективності управління, а також оптимізації витрат. Важливою умовою для успішної реалізації системи є її інтеграція з бухгалтерським обліком та використання сучасних технологій. Товарні операції є складною частиною економічної діяльності, і їх належний облік є запорукою стабільності і розвитку підприємства.

Методика бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі є комплексною системою, що включає кілька ключових елементів, необхідних для ефективного управління товарообігом та забезпечення

його відповідності вимогам чинного законодавства. Система обліку враховує специфіку торгової діяльності, зокрема методи оцінки товарів при надходженні та вибутті, порядок документування товарних операцій, класифікацію постачальників і покупців, а також використання реєстрів бухгалтерського обліку для оперативного аналізу. Особливу увагу приділено контролю за витратами обігу та своєчасному відображенню результатів інвентаризації товарів. Важливим аспектом є забезпечення точності та достовірності обліку товарообігу для правильного розрахунку податків та формування фінансових звітів. Врахування таких елементів дозволяє не лише забезпечити правильність бухгалтерських даних, а й підвищити ефективність торгових операцій, мінімізуючи витрати на логістику та зберігання товарів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТАНІСЛАВСЬКА ТОРГОВА КОМПАНІЯ»

2.1. Основні аспекти діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»

ТОВ «Станіславська торгова компанія» є підприємством з багаторічним досвідом у сфері оптової торгівлі. Заснована у червні 2004 року, компанія має статус товариства з обмеженою відповідальністю. Її юридична адреса розташована в Києві, за адресою: вулиця Леоніда Первомайського, будинок 9, офіс 33. Основний вид діяльності компанії – неспеціалізована оптова торгівля, що дозволяє їй працювати з широким спектром товарів і клієнтів. Це підприємство займає важливе місце у сфері комерції, адже завдяки своїй діяльності забезпечує ефективний рух товарів між виробниками і кінцевими споживачами [41;42].

Компанія має значний статутний капітал у розмірі 6 317 582 гривень, що свідчить про її серйозні інвестиційні можливості та стійке фінансове становище у минулому. Засновником виступає інша юридична особа – ТОВ «Волинінвестсервіс», яка володіє всіма частками статутного капіталу. Протягом свого існування ТОВ «Станіславська торгова компанія» реалізовувала різноманітні комерційні стратегії, охоплюючи не лише основну діяльність, але й суміжні напрями, зокрема, дистиляцію та ректифікацію спиртних напоїв, будівництво споруд, надання в оренду різного устаткування, а також роздрібну торгівлю продуктами харчування. До сфери інтересів компанії входила також охоронна діяльність, що підкреслює її багатогранність і прагнення до диверсифікації бізнесу [42].

Однак у 2020 році підприємство зіткнулося з фінансовими труднощами, що призвели до відкриття процедури банкрутства. У господарському суді міста Києва була порушена справа про банкрутство. Цей процес вказує на те, що попри потенціал і масштабність, ТОВ «Станіславська торгова компанія» опинилося в

складній економічній ситуації, яка потребує реструктуризації і вирішення накопичених фінансових проблем.

Протягом багатьох років компанія мала активну позицію у сфері підприємництва. Її діяльність як платника податків була повністю прозорою: підприємство було зареєстровано як платник податку на додану вартість ще у 2004 році. За інформацією, доступною на момент останньої перевірки, компанія не мала жодних податкових боргів чи заборгованостей зі сплати єдиного соціального внеску, що свідчить про її відповідальний підхід до виконання зобов'язань перед державою.

Окремо слід відзначити активність компанії у сфері отримання та використання ліцензій. За час свого існування вона отримувала дозвільні документи на здійснення виробництва алкогольних напоїв, виконання робіт підвищеної небезпеки, охоронну діяльність, перевезення небезпечних вантажів тощо. Це підтверджує багатопрофільність підприємства і його готовність працювати у складних і регульованих сегментах ринку. Ліцензії дозволяли компанії розширювати спектр своєї діяльності і відкривати нові напрямки бізнесу. Хоча терміни багатьох дозволів вже спливали, вони свідчать про історичну масштабність діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія».

Ситуація, що склалася з ТОВ «Станіславська торгова компанія», ілюструє сучасні виклики, які можуть спіткати навіть досвідчені підприємства. В умовах нестабільної економіки України, посиленої пандемічними викликами і глобальними економічними змінами, компанії зобов'язані швидко адаптуватися до нових реалій. ТОВ «Станіславська торгова компанія», маючи розгалужену структуру діяльності, була змушена переглянути свої підходи до ведення бізнесу та зосередитися на вирішенні фінансових проблем. Попри це, вона залишається значущим гравцем у своїй галузі і має потенціал для відновлення в разі успішного завершення процедур банкрутства.

Досвід цієї компанії є показовим прикладом для багатьох інших підприємств, що працюють у сфері торгівлі та суміжних галузях. Ефективність бізнес-моделі залежить не лише від можливостей залучення інвестицій і диверсифікації напрямків діяльності, але й від стійкості до зовнішніх шоків,

зокрема змін на ринку, юридичних і фінансових викликів. ТОВ «Станіславська торгова компанія», з її багатогранною історією і великим масштабом операцій, залишається важливою частиною українського бізнес-ландшафту, попри нинішній складний період у своїй діяльності. У табл. 2.1 відображено аналіз фінансової звітності (Балансу) ТОВ «Станіславська торгова компанія».

Таблиця 2.1

Аналіз Балансу ТОВ «Станіславська торгова компанія»

Показник	На початок періоду (тис. грн)	На кінець періоду (тис. грн)	Зміна (тис. грн)	Коментар
1	2	3	4	5
Активи				
Необоротні активи	823 737	822 954	-783	Незначне зменшення через амортизацію основних засобів.
Основні засоби	369 427	368 644	-783	Залишкова вартість зменшилась.
Незавершені капітальні інвестиції	206 198	206 198	0	Відсутність змін вказує на застій у нових проектах.
Оборотні активи	7 307 784	6 253 202	-1 054 582	Зменшення через скорочення дебіторської заборгованості за авансами та інших оборотних активів.
Запаси	1 061 080	1 061 080	0	Незмінний рівень свідчить про стабільність виробничих чи торговельних процесів.
Дебіторська заборгованість за авансами	3 098 956	2 098 956	-1 000 000	Скорочення може бути пов'язане з погашенням заборгованості клієнтами.
Інші оборотні активи	64 992	10 877	-54 115	Значне зменшення ліквідних активів.
Усього активів	8 131 521	7 076 156	-1 055 365	Загальне скорочення активів.
Пасиви				
Власний капітал	-526 562	-526 562	0	Негативний капітал свідчить про фінансову нестабільність.
Нерозподілений прибуток (збиток)	-532 930	-532 930	0	Відсутність прибуткової діяльності.
Довгострокові зобов'язання	16	0	-16	Відсутність довгострокових кредитів чи інвестицій.
Поточні зобов'язання	8 658 067	7 602 718	-1 055 349	Основна стаття пасивів, скорочення через зменшення інших кредиторських зобов'язань.

Продовження таблиці 2.1

Заборгованість за товарами, роботами, послугами	394 861	394 861	0	Стабільність взаєморозрахунків із постачальниками.
Інша поточна кредиторська заборгованість	7 639 953	6 584 675	-1 055 278	Часткове погашення або списання боргів.
Заборгованість за авансами	583 086	583 086	0	Значний обсяг отриманих передплат.
Усього пасивів	8 131 521	7 076 156	-1 055 365	Скорочення пасивів.
Фінансові показники				
Коефіцієнт автономії	-0,06	-0,07	-0,01	Критично низький рівень фінансової незалежності.
Коефіцієнт покриття	0,84	0,82	-0,02	Ліквідність на недостатньому рівні.
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	-0,06	-0,07	-0,01	Негативний показник через дефіцит власного капіталу.

Сформовано на основі [42]

ТОВ "Станіславська торгова компанія" демонструє непростий фінансовий стан, що видно з аналізу балансу. За звітний період загальний обсяг активів компанії зменшився на 1 055 365 тис. грн, що вказує на зниження масштабів діяльності. Основне скорочення відбулося за рахунок оборотних активів, зокрема, значно зменшилась дебіторська заборгованість за авансами на 1 000 000 тис. грн, а також інші оборотні активи скоротились на 54 115 тис. грн. Це може свідчити про поступове погашення заборгованості клієнтами, але водночас може бути індикатором зниження ліквідності компанії.

Компанія має значний обсяг поточних зобов'язань, який хоч і зменшився на 1 055 349 тис. грн, все ще становить 7 602 718 тис. грн на кінець звітного періоду. Основне скорочення сталося в категорії інших поточних зобов'язань, які зменшилися на 1 055 278 тис. грн. Це може свідчити про погашення боргів або про перегляд умов кредиторської заборгованості. Попри це, структура пасивів компанії викликає занепокоєння, оскільки власний капітал має негативне значення, що становить -526 562 тис. грн. Така ситуація свідчить про значний дефіцит фінансових ресурсів і постійні збитки, які накопичувалися протягом тривалого періоду.

Необоротні активи залишаються на стабільному рівні, з невеликим зменшенням на 783 тис. грн. Це пов'язано переважно зі зниженням вартості основних засобів через амортизацію. Незавершені капітальні інвестиції, які становлять 206 198 тис. грн, не зазнали змін, що свідчить про відсутність

активного розвитку інвестиційних проектів. Це може бути наслідком нестачі ресурсів для завершення проектів або відсутністю стратегічних рішень у цій сфері.

Компанія стикається з проблемами ліквідності. Коефіцієнт покриття становить 0,82, що вказує на недостатній рівень оборотних активів для покриття короткострокових зобов'язань. Такий показник говорить про ймовірні труднощі з виконанням поточних фінансових зобов'язань. Дефіцит власного капіталу також свідчить про залежність компанії від зовнішніх джерел фінансування, що робить її вразливою до змін у фінансових ринках і макроекономічній ситуації.

Загальний фінансовий стан компанії є критичним. Вона демонструє слабку фінансову автономію, значну залежність від кредиторів та нестачу ресурсів для активного розвитку. Для стабілізації фінансової ситуації компанії необхідно зосередитися на збільшенні дохідності, зменшенні витрат, реструктуризації боргів та пошуку нових джерел фінансування. Без впровадження ефективних заходів компанія ризикує опинитися у ситуації фінансової неплатоспроможності, що може поставити під загрозу її подальше функціонування.

Аналізуючи фінансові результати ТОВ "Станіславська торгова компанія", можна побачити низку важливих аспектів, що характеризують діяльність підприємства за звітний період. Чистий дохід від реалізації продукції становить 296 тис. грн, що на 52 тис. грн менше, ніж за аналогічний період попереднього року. Це свідчить про зниження обсягів продажів або реалізаційної активності підприємства. Разом із цим валовий прибуток дорівнює чистому доходу, оскільки собівартість реалізації відсутня, що може свідчити про специфіку бізнесу, наприклад, надання послуг або торгівлю з низькою собівартістю.

Серед операційних доходів за звітний період виділяється відсутність інших джерел доходів, окрім реалізації. Інші операційні доходи, які за попередній рік становили 892 тис. грн, у поточному звітному періоді відсутні. Це впливає на загальний рівень доходів підприємства, роблячи його більш залежним від основної діяльності.

Адміністративні витрати залишаються майже незмінними (296 тис. грн проти 293 тис. грн у попередньому році), але інші операційні витрати значно

зросли — з 947 тис. грн до 1 841 тис. грн. Це може бути наслідком збільшення витрат на сторонні послуги, матеріали або інших факторів, які не детально розкриті у звіті. Такі витрати є суттєвим навантаженням на фінансові ресурси компанії.

Фінансовий результат від операційної діяльності є нульовим, оскільки доходи і витрати взаємно компенсують один одного. Відсутність прибутку свідчить про те, що підприємство наразі не генерує додаткової вартості, а працює переважно для покриття власних витрат.

Елементи операційних витрат демонструють цікаву тенденцію. Витрати на оплату праці зросли з 166 тис. грн до 180 тис. грн, а витрати на соціальні заходи — з 36 тис. грн до 40 тис. грн. Амортизаційні витрати значно знизилися — з 2 441 тис. грн до 783 тис. грн, що може свідчити про зменшення використання основних засобів у діяльності або перегляд амортизаційної політики. Інші операційні витрати значно зросли (з 334 тис. грн до 894 тис. грн), що також впливає на загальні витрати компанії.

Сукупний дохід компанії дорівнює нулю, що свідчить про відсутність позитивного фінансового результату. За аналогічний період попереднього року ситуація була такою ж. Це вказує на те, що компанія протягом тривалого часу не створює прибутку, а лише забезпечує мінімальний рівень фінансової стабільності.

Загалом фінансовий стан ТОВ "Станіславська торгова компанія" можна охарактеризувати як нестабільний. Відсутність прибутку, зниження доходів і зростання операційних витрат створюють ризики для подальшого функціонування підприємства. Рекомендовано переглянути структуру витрат, знайти можливості для підвищення ефективності операційної діяльності та шукати нові джерела доходів.

2.2. Аналіз організації обліку та аудиту товарних операцій у ТОВ «Станіславська торгова компанія»

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві оптової торгівлі ТОВ «Станіславська торгова компанія» та дотримання законодавства під час виконання господарських операцій, за формування облікової політики для цілей бухгалтерського обліку, своєчасне надання повної та достовірної бухгалтерської звітності покладається на директора. Бухгалтерська служба ТОВ «Станіславська торгова компанія» є самостійним структурним підрозділом підприємства, підпорядковується безпосередньо директору, призначається на посаду та звільняється з роботи ним. За організацію бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві ТОВ «Станіславська торгова компанія» відповідає головний бухгалтер.

Бухгалтерія приймає від матеріально відповідальних осіб товарно-грошові звіти, перевіряє та обробляє їх, обліковує грошові кошти та кредити банків, а також виконує інші бухгалтерські операції. За кожним бухгалтером закріплено певну ділянку роботи, за яку він відповідає. Це дозволяє якісно виконувати свої обов'язки та нести персональну відповідальність за виконану роботу. Для працівників бухгалтерії розроблені посадові інструкції, відповідно до яких головний бухгалтер відповідає за облік товарів, основних засобів і малоцінних та швидкозношуваних предметів, нараховує амортизацію, складає розрахунок податку на майно, веде облік коштів на рахунках в банку. Головний бухгалтер займається веденням надходжень товару від постачальників, рахунків з обліку розрахунків з покупцями, іншими дебіторами та кредиторами, рухом залишків товарів у торговій організації, складає первинну документацію та калькуляцію собівартості. Формує фінансовий результат діяльності, займається складанням іншої статистичної та бухгалтерської звітності.

Крім того, він відповідає за формування облікової політики, своєчасне представлення повної та достовірної бухгалтерської звітності, контролює діяльність інших бухгалтерів, забезпечує відповідність господарських операцій чинному законодавству. Спільно з керівником підприємства головний бухгалтер

підписує документи, що служать підставою для прийому та видачі матеріальних цінностей і грошових коштів, а також розрахункових, кредитних і фінансових зобов'язань.

Організація та ведення бухгалтерського обліку в оптовому торговому підприємстві здійснюється з використанням персональних комп'ютерів на базі спеціального програмного забезпечення. План рахунків бухгалтерського обліку є схемою реєстрації та групування фактів господарської діяльності в бухгалтерському обліку. У ньому наведені найменування та коди синтетичних рахунків і субрахунків. Підприємство може уточнити зміст окремих рахунків, виключати та об'єднувати їх, а також самостійно вводити додаткові субрахунки. В оптовому торговому підприємстві ТОВ «Станіславська торгова компанія» застосовується журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, методичних рекомендацій.

Методи бухгалтерського обліку, які застосовуються в ТОВ «Станіславська торгова компанія», закріплені в обліковій політиці, розробленій головним бухгалтером та затвердженій керівником підприємства. Вимоги до облікової політики в частині бухгалтерського обліку та звітності регламентуються НП(С)БО 6.

Рух первинних облікових документів, відображення інформації в бухгалтерському обліку та подання звітності здійснюються згідно із затвердженими графіками документообігу.

Усі операції з доходами та витратами оформлюються відповідними документами. Інформація щодо дебіторів та кредиторів зберігається в комп'ютерній базі даних компанії. Розрахунки з кожним дебітором щомісячно підсумовуються, а всі документи, включаючи банківські виписки, звіряються перед прийняттям до обліку. Операції з витрачання грошових коштів здійснюються із використанням електронно-цифрового підпису через систему «Клієнт-банк».

Товари, придбані для продажу, оцінюються за вартістю придбання. Виручка визнається в бухгалтерському обліку за методом нарахування у разі виконання таких умов: наявність права на отримання виручки, перехід права власності на товар до покупця або прийняття робіт/послуг замовником.

Товарні операції є основою діяльності торгового підприємства, до яких належить ТОВ «Станіславська торгова компанія». Усі товарні операції підприємства ТОВ «Станіславська торгова компанія» поділяються на два види: надходження товарів та їх вибуття. В організації оптової торгівлі товари надходять головним чином від постачальників. Основним видом вибуття товарів є їх продаж.

Рух товарів від постачальника до покупця оформлюється супровідними документами, передбаченими договорами поставки та правилами перевезення вантажів. Основними супровідними документами, які виписують постачальники, є товарно-транспортна накладна, товарна накладна та рахунок-фактура.

У разі надходження від постачальників тари, включеної до ціни товару, складається акт про оприбуткування тари, не зазначеної у рахунку постачальника.

Підприємство реалізує товари, головним чином, безпосередньо населенню за роздрібними та оптовими цінами, за готівку через контрольно-касову машину або за безготівковим розрахунком.

Розглянемо порядок обліку товарних операцій у ТОВ «Станіславська торгова компанія» в оптовій торгівлі. Це регулюється договорами купівлі-продажу, поставки, міни, комісії, доручення тощо. Таким чином, ТОВ «Станіславська торгова компанія» відвантажує товари відповідно до укладених договорів. Товар вважається переданим покупцеві з моменту його фактичного надходження у володіння покупця або зазначеної ним особи.

Обліковою політикою ТОВ «Станіславська торгова компанія» передбачено, що при реалізації товарів зі складу після їх відвантаження та пред'явлення покупцям розрахункових документів до оплати здійснюються такі бухгалтерські записи:

- Д-т рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», К-т рахунку 70 «Доходи від реалізації»;
- Д-т рахунку 90 «Собівартість реалізації», К-т рахунку 28 «Товари»;
- Д-т рахунку 70 «Доходи від реалізації», К-т рахунку 64 «Розрахунки за податками та платежами» — нараховано податок на додану вартість реалізованих товарів.

ТОВ «Станіславська торгова компанія» може отримувати від покупців аванс або передоплату за товари, які будуть поставлені в майбутньому. Отримані аванси обліковуються на рахунку 68 «Розрахунки зі іншими операціями».

Матеріально відповідальні особи (МВО) по завершенні звітного періоду (декади, місяця) повинні скласти та передати до бухгалтерії товарний звіт щодо роздрібної торгівлі. Законодавчо форма товарного звіту не затверджена, тому ТОВ «Станіславська торгова компанія» самостійно її розробило та затвердило.

Внутрішній аудит є важливим аспектом контролю за товарними операціями на підприємствах оптової торгівлі, оскільки забезпечує незалежну перевірку правильності і ефективності виконання облікових процедур, а також дотримання встановлених стандартів і нормативних вимог. Основною метою внутрішнього аудиту є виявлення можливих недоліків у бухгалтерському обліку, виявлення порушень у процесах обігу товарів, а також перевірка точності фінансової звітності.

Внутрішні аудитори здійснюють аналіз на всіх етапах товарного обігу — від надходження товарів на склад до їх реалізації покупцям, перевіряючи правильність документального оформлення операцій, а також відповідність записів в облікових регістрах і звітності. Це дозволяє своєчасно виявляти відхилення від встановлених процедур, що може бути ознакою помилок або навіть шахрайства.

Крім того, внутрішній аудит допомагає підвищити ефективність управління товарними запасами, знижуючи витрати на зберігання та транспортування товарів, а також оптимізуючи процеси інвентаризації. Завдяки систематичному контролю і виявленню невідповідностей, внутрішній аудит сприяє підвищенню

рівня довіри до фінансової звітності підприємства, що є ключовим фактором для залучення інвестицій та забезпечення стабільного розвитку бізнесу.

Однак, у діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія» даний захід не застосовується. Тому можна рекомендувати затвердження даної форми контролю на підприємстві.

Висновок до розділу 2

ТОВ «Станіславська торгова компанія» є важливим гравцем на ринку оптової торгівлі, з багаторічним досвідом та багатогранною діяльністю. За роки свого існування компанія успішно працювала в різних сферах бізнесу, включаючи дистиляцію спиртних напоїв, будівництво та охоронну діяльність. Однак, незважаючи на значний потенціал, підприємство стало свідком фінансових труднощів, що призвели до відкриття процедури банкрутства. Аналіз фінансової звітності показує низький рівень фінансової автономії, зниження ліквідності та негативний власний капітал. Зокрема, компанія зіткнулася із скороченням оборотних активів і значними поточними зобов'язаннями, що вказує на фінансову нестабільність. Незважаючи на ці проблеми, підприємство продовжує відігравати важливу роль у своїй галузі, і з урахуванням успішного завершення процедур банкрутства має потенціал для подальшого відновлення.

Аналіз організації обліку та аудиту товарних операцій в ТОВ «Станіславська торгова компанія» показав, що підприємство приділяє значну увагу правильному веденню бухгалтерського обліку товарних операцій, що є основою його господарської діяльності. Бухгалтерська служба працює відповідно до затвердженої облікової політики та діючих законодавчих вимог. Відповідальність за ведення обліку товарів і грошових коштів покладена на головного бухгалтера, який забезпечує правильність облікових записів, контроль за виконанням нормативних вимог і забезпечує точність звітності. Система обліку товарних операцій на підприємстві є ефективною, що дозволяє своєчасно відображати рух товарів та проводити необхідні розрахунки з постачальниками і покупцями. Використання комп'ютерних технологій для ведення обліку та документообігу також сприяє підвищенню точності та швидкості обробки інформації. Однак важливим аспектом, який потребує вдосконалення, є впровадження внутрішнього аудиту для регулярної перевірки правильності обліку товарних операцій і забезпечення більш високого рівня контролю за процесами.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТАНІСЛАВСЬКА ТОРГОВА КОМПАНІЯ»)

3.1. Цілі, завдання та порядок здійснення аудиту товарних операцій

Виходячи з формату обліково-аналітичної інформації про оптовий товарообіг, специфіка діяльності кожної окремої організації визначає коло завдань, серед яких найбільш поширеними є наступні:

- встановлення наявності та збереженості товарів, перевірка умов зберігання;
- оцінка системи внутрішнього контролю товарообігу;
- перевірка правильності та повноти оприбуткування товарів;
- контроль за відсутністю спотворення показників товарообігу на рахунках бухгалтерського обліку;
- перевірка правильності відображення товарних операцій у реєстрах синтетичного та аналітичного обліку;
- підтвердження відображених сум виручки від продажу товарів;
- підтвердження сум заборгованості покупців на кінець звітного періоду;
- визначення обґрунтованості віднесення понесених витрат до відповідних торгових операцій;
- підтвердження реальності нарахованого фінансового результату від продажу товарів;
- перевірка дотримання податкового та цивільного законодавства при здійсненні товарних операцій.

У межах зазначених завдань здійснюється збір аудиторських доказів для формування думки аудитора про елементи обліку товарних операцій в організації.

Для аудиту оптових товарних операцій необхідні певні види джерел (рис. 3.1).

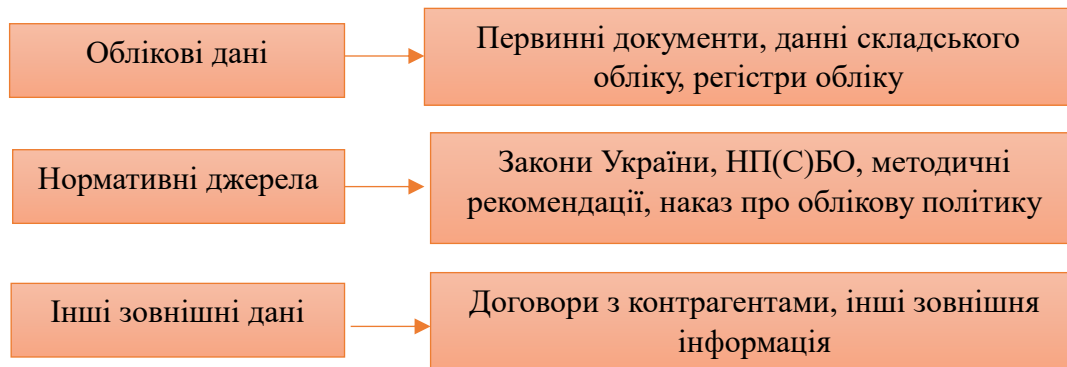

Рис. 3.1. Джерела інформації для аудиту

Основними інформаційними джерелами для аудиту оптових товарних операцій є облікові документи та реєстри. Первинними документами по руху товарів є видаткові (товарні) накладні, універсальні передавальні документи, бухгалтерські довідки, реєстри торгових націнок та інші документи, що підтверджують товарообіг в організації.

Облікова інформація про оптовий товарообіг відображається в наступних формах звітності:

1. Бухгалтерський баланс. У цій формі бухгалтерської (фінансової) звітності відображаються: вартість товарів за три роки в складі активів; обсяг дебіторської заборгованості, зокрема за реалізовані товари; обсяг кредиторської заборгованості, зокрема за отримані товари.

2. Звіт про фінансові результати. У цій формі бухгалтерської (фінансової) звітності відображаються: показник виручки; показник собівартості; показники інших доходів та витрат, які частково пов'язані з рухом товарів.

Окрему групу складають документи складського обліку: картки складського обліку, звіти комірників тощо.

Також для аудиту оптових товарних операцій використовуються наступні бухгалтерські реєстри:

- обороти по рахунках руху товарів: 28 «Товари», 62 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 70 «Доходи від реалізації» і т.д.;
- картки рахунків обліку руху товарів;

- аналіз рахунків обліку руху товарів.

Щодо нормативних джерел, для аудиту оптових товарних операцій використовуються законодавчі акти та внутрішні локальні документи організації, основним з яких є Облікова політика, де визначені всі елементи обліку товарообігу.

Позабалансовими джерелами аудиту оптових товарних операцій є договори з покупцями та постачальниками товарів і додаткові угоди про зміни умов договорів. Також аудитор використовує усну інформацію, отриману від матеріально відповідальних осіб і інших працівників, які пов'язані з операціями оптової торгівлі в організації.

Таким чином, аудит оптових товарних операцій має на меті основну ціль – встановлення достовірності відображених в обліку та звітності інформації про операції оптового товарообігу. Ця мета визначає коло завдань, виконання яких забезпечує збір аудиторських доказів. Для виконання завдань аудитору необхідні джерела інформації, що формуються виходячи з специфіки діяльності організації.

Порядок проведення аудиту ґрунтується на Міжнародних стандартах аудиту (МСА).

Так, відповідно до МСА 200 «Основні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» [19], аудитор визначає мету проведення аудиту, яка полягає в перевірці достовірності облікових показників операцій оптового товарообігу. Також між керівником ТОВ «Станіславська торгова компанія» і аудиторською компанією визначаються завдання аудиту на основі МСА 210 «Узгодження умов аудиторських завдань» [20]. Зважаючи на специфіку діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія», такими завданнями є наступні:

- перевірка достовірності формування продажної вартості;
- звірка показників синтетичного та аналітичного обліку;
- документальне оформлення операцій товарообігу;
- законність взаємовідносин з покупцями та постачальниками;

- перевірка строків виникнення простроченої заборгованості з покупцями та постачальниками;
- перевірка фактичної наявності товарів.

Порядок проведення аудиторської перевірки оптового товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія» базується на виборі методів і інструментів, орієнтованих на особливості діяльності організації. Крім того, аудит проводиться в кілька етапів.

Підготовчий етап. На підготовчому етапі аудитор знайомиться з об'єктом аудиту шляхом вивчення: елементів облікової політики; обсягів товарообігу; номенклатури товарів; кількості контрагентів (покупців і постачальників товарів); особливостей договірних відносин з покупцями і постачальниками. В рамках підготовчого етапу аудитор обов'язково проводить оцінку системи внутрішнього контролю ТОВ «Станіславська торгова компанія» товарообігу згідно з МСА 315 «Виявлення та оцінка ризиків суттєвого спотворення шляхом вивчення організації та її середовища» [24]. В рамках такої оцінки аудитор здійснює наступні заходи :

- перевірка наявності і змісту графіка документообігу;
- перевірка діючих інструментів контролю операцій з рухом товарів;
- оцінка рівня взаємодії між підрозділами підприємства, які беруть участь у русі товарів; – оцінка рівня автоматизації облікових процесів;
- перевірка взаємозв'язку синтетичного та аналітичного обліку товарів в різних структурних підрозділах (відповідність застосовуваної номенклатури товарів у системі бухгалтерського та складського обліку);
- оцінка рівня оперативності передачі інформації про рух товарів.

Перевіряючи наявність і зміст графіка документообігу, аудитор оцінює, чи всі документи по товарообігу передбачені цим графіком, аналізує строки виконання та передачі документів. Наприклад, за формування договорів з покупцями відповідає юридичний відділ, але інформацію для складання договору надають менеджери з продажу. Відсутність у графіку документообігу строків передачі цієї інформації знижує оцінку системи внутрішнього контролю товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія».

Зокрема, крім графіка документообігу, в організації визначені наступні інструменти контролю:

1. Порядок проведення ревізії товарів.
2. Строки подачі та виконання заявок на закупівлю товару.
3. Строки подачі та виконання заявок на обробку та відправку товару покупця.
4. Контроль своєчасного оновлення номенклатури та вартості товару на сайті компанії.
5. Перелік осіб, відповідальних за виконання зазначених процедур контролю.

Шляхом опитування працівників ТОВ «Станіславська торгова компанія», аудитор перевіряє фактичне використання регламентованих інструментів контролю. На цьому етапі аудитор керується положеннями МСА 260 «Інформаційна взаємодія з особами, які відповідають за корпоративне управління» [22], отримуючи необхідну для оцінки системи контролю інформацію від керівників структурних підрозділів. Також аудитор оцінює рівень взаємодії підрозділів підприємства, наприклад, наскільки оперативно надходить інформація і документи, що підтверджують закупівлю товару. Важливим етапом в цій процедурі є аналіз рівня автоматизації – чи мають відповідні працівники доступ до бази товарообігу. Відповідність однорідних показників в базах різних підрозділів також значно впливає на систему внутрішнього контролю. На підготовчому етапі аудитор також вивчає зовнішню та внутрішню законодавчу базу, на основі якої сформована система обліку оптового товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія», згідно з МСА 250 «Розгляд законів та нормативних актів під час аудиту фінансової звітності» [21] та узгоджувальні поправки до інших міжнародних стандартів». На основі вивчення відомостей про обсяги товарних операцій, аудитор формує план і програму аудиту, згідно з МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [23]. Далі, аудитор здійснює розрахунок рівня суттєвості та визначення ступеня аудиторського ризику на основі МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» [25].

Основний етап. На основному етапі аудиту оптового товарообігу в ТОВ «Москворечье Трейдинг», аудитор проводить різні аудиторські процедури, згідно з МСА 330 «Аудиторські процедури у відповідь на оцінені ризики» для вирішення поставлених завдань аудиту. Насамперед, аудитор порівнює елементи Облікової політики ТОВ «Москворечье Трейдинг» з нормами чинного законодавства. Застосовуючи аудиторську вибірку, згідно з МСА 530 «Аудиторська вибірка» [30], аудитор здійснює вибіркочку перевірку виконання елементів Облікової політики. Наприклад, відповідно до Робочого плану рахунків, аудитор перевіряє правильність формування бухгалтерських проводок.

Далі аудитор перевіряє правильність визначення продажної ціни товару шляхом вибіркового підрахунку окремих номенклатурних позицій. Для підтвердження правильності формування обліково-аналітичної бази про товарообіг аудитор перевіряє правильність проводок шляхом вибірки окремих господарських операцій, наприклад, сторнування торгової націнки при поверненні товару покупцем.

Перевіряючи документальне оформлення товарообігу, аудитор аналізує повноту обліку операцій товарообігу. В первинних документах аудитор перевіряє наявність усіх реквізитів (дата, номер документа, номенклатура товарів, підпис і печатка тощо).

Одночасно з вибірковою перевіркою документів аудитор перевіряє правильність відображення інформації в системі бухгалтерського обліку.

Перевірка законності взаємовідносин з покупцями та постачальниками здійснюється шляхом вивчення договорів, де відображені строки дії договору, порядок розрахунків тощо. Аудитор вибірково перевіряє наявність і належне оформлення наявних договорів.

Перевірка фактичної наявності товарів здійснюється шляхом проведення інвентаризації з участю аудитора на підставі МСА 501 «Особливості отримання аудиторських доказів у конкретних випадках» [29]. Інвентаризація, як правило, здійснюється вибірково по окремих номенклатурних позиціях. У процесі інвентаризації аудитор оцінює всі заходи ТОВ «Станіславська торгова компанія» цієї процедури:

- склад інвентаризаційної комісії;
- правильність і повноту підрахунку матеріалів;
- заповнення необхідних документів по інвентаризації.

Також аудитор вибірково здійснює перерахунок окремих видів товарів.

Далі аудитор здійснює перевірку співвідношення показників в системі бухгалтерського обліку та облікових реєстрах, а також відповідність показників облікових реєстрів і форм звітності.

У рамках основного етапу аудиту оптового товарообігу аудитор також використовує наступні методи:

- звірка різних документів по одній операції товарообігу;
- зустрічна перевірка товарних, грошових і банківських документів;
- хронологічний аналіз руху товарів.

Беручи до уваги масштабність оптового товарообігу ТОВ «Станіславська торгова компанія», аудитор застосовує аналітичні процедури згідно з МСА 520 «Аналітичні процедури».

1. Аналізуючи документи по надходженню товарів, аудитор звертає увагу на великі розбіжності у вартості придбання однорідних товарів. Цей факт викликає підозри щодо можливих випадків шахрайства в організації, тому аудитор ретельно вивчає договори з постачальниками і проводить опитування відповідних осіб для отримання пояснень. У цій процедурі аудитор орієнтується на регламент МСА 550 «Пов'язані сторони».

2. Використовуючи метод вибіркової інвентаризації товарів, аудитор звертає увагу на номенклатурні позиції, які тривалий час відображаються в складі товарних залишків. Крім того, участь аудитора в процесі інвентаризації дозволяє зробити висновок про належне виконання процедур цього елемента контролю товарообігу.

3. Перевіряючи взаєморозрахунки з кожним окремих контрагентом, аудитор звертає увагу на дебіторську та кредиторську заборгованість, яка є незмінною або постійно збільшується. Також, аналізуючи показники дебіторської та кредиторської заборгованості, аудитор зазначає, як формується цей показник з тими чи іншими контрагентами організації.

Загалом, проведення аудиту оптового товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія» здійснюється з урахуванням виконання наступних критеріїв (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Критерії аудиту оптового товарообороту

Категорія	Критерії
Наявність товарів	Фактична наявність товарів на складі
Права і зобов'язання	Наявність договорів з покупцями та замовниками
	Відповідність взаємозвірки з покупцями та замовниками
Вартісна оцінка і вимірювання	Оцінка відповідно до облікової політики
Повнота	Відображення повного руху товарів
Представлення і розкриття	Класифікація товарів відповідно до облікової політики
	Відображення у звітності

У процесі виконання аудиторських процедур аудитор робить відповідні записи, складає таблиці розбіжностей, інформація з яких є аудиторськими доказами відповідно до МСА 500 «Аудиторські докази» [28].

1. Фактична наявність товарів на складі та ТВЗ.
2. Наявність договорів з покупцями та постачальниками.
3. Відповідність взаєморозрахунків з покупцями та постачальниками.
4. Оцінка згідно з Обліковою політикою.
5. Вимірювання згідно з Обліковою політикою.
6. Вартісна оцінка і вимірювання.
7. Відображення всіх операцій по руху товарів.
8. Класифікація товарів згідно з Обліковою політикою.
9. Відображення в звітності згідно з Обліковою політикою.

Заключний етап. На заключному етапі аудитор, використовуючи отримані докази, формує аудиторське висновок, в якому виражає своє професійне думку про стан обліку оптового товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія», а також про рівень системи внутрішнього контролю руху товарів.

На цьому етапі аудитор керується положеннями МСА 450 «Оцінка спотворень, виявлених під час аудиту» [27] щодо визначення сумових показників

за виявленими спотвореннями, і МСА 700 «Формування висновку і складання висновку про фінансову звітність» при складанні аудиторського висновку.

Таким чином, враховуючи широкий спектр оптового товарообігу в ТОВ «Станіславська торгова компанія», аудит цих активів організації передбачає вирішення безлічі завдань, спрямованих на підтвердження достовірності облікових даних і показників звітності. Аудитор застосовує основні і додаткові методи, а також проводить аналітичні процедури, що виявляють обґрунтованість обсягів і номенклатури даних товарів, їх вартості та інших елементів.

3.2. Удосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій (на прикладі діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія»)

Раніше, під час проведеного аналізу було встановлено, що бухгалтерський облік в оптовій торгівлі значно відрізняється від роздрібного і має ряд особливостей. Тому важливо відстежувати всі останні зміни в законодавстві, щоб вести достовірний і правильний бухгалтерський облік на підприємстві.

Почнемо з шляху вдосконалення обліку товарних операцій в оптовій торгівлі на прикладі аналізованого підприємства ТОВ «Станіславська торгова компанія». Для ефективної роботи бухгалтерії ТОВ «Станіславська торгова компанія» та підвищення ефективності рівня внутрішнього контролю пропонується удосконалити графік документообігу по обліку товарів, оскільки наявний графік не враховує документообіг по цим операціям у повному обсязі, у вигляді переліку робіт по створенню обробки документів, виконаний структурним підрозділом з вказівкою відповідальних осіб та строків виконання:

1. Необхідно чітко визначити порядок оформлення товарних накладних та іншої відпускної документації. Згідно з правилами, товарна накладна на відпуск товарів повинна виписуватися в 4-х примірниках: перший примірник передається матеріально відповідальній особі, другий – в бухгалтерію, третій – покупцю, четвертий – на прохідну, при цьому бухгалтер щодня повинен проводити моніторинг правильності заповнення первинної облікової документації. На підприємстві слід встановити термін надання

комірником витратних накладних з звітом у реєстрі щодня наприкінці робочого дня.

2. Товарна накладна на відпуск товарів повинна надходити в єдиному примірнику для відділу бухгалтерії. Відповідальний за її складання – комірником, а також завскладом, термін складання – момент приймання товару.

3. Товарний звіт складається в двох примірниках для складу та бухгалтерії. Відповідальні ролі розподіляються аналогічно до товарної накладної.

4. Акт про списання товарів складається в момент виявлення браку або нестачі. Оформляється в трьох примірниках, оскільки є важливим і матеріально відповідальним документом, відповідальність несе або виконавчий директор, або голова комісії. Перевірку коректності складання має здійснювати головний бухгалтер не пізніше наступного дня після списання нестачі.

5. Журнал обліку товарів на складі ведеться щодня в єдиному примірнику на складі. Оскільки є важливим і матеріально відповідальним документом, відповідальність несе або виконавчий директор, або голова комісії.

У Додатку А зазначено рекомендований графік документообігу з товарних операцій.

Також слід зазначити, що особливістю підприємств оптової торгівлі є помилки обліку торгових операцій у вигляді від'ємних залишків. Такі помилки властиві також і системі обліку ТОВ «Станіславська торгова компанія». Цей тип помилок виявляється тільки в момент продажу товарів, оскільки ці помилки часто допускаються на більш ранніх етапах руху товару, а саме – під час приймання та маркування товару, під час переміщення товару між підрозділами торгової організації, під час передпродажної підготовки.

Всі ці причини виникнення від'ємних залишків можна поділити на наступні групи: помилки при ідентифікації товару; технічні помилки обліку; помилки, що виникають через неправильну обробку інформації; помилки програмного забезпечення.

Якщо розглядати ці помилки більш детально, то до помилок при ідентифікації товарів можна віднести наступні ситуації:

1. Пересортиця постачальника. Така ситуація виникає при прийманні товару, на самому першому етапі руху товару, якщо приймання товару проводиться упаковками, упаковки не розкриваються і товар не перераховується. В результаті можуть бути не виявлені можливі розбіжності між фактичним кількістю та якістю товару і даними, що містяться в супровідних документах постачальника.

2. Помилки при реєстрації накладної постачальника. Такі помилки полягають у тому, що оператор при реєстрації накладної на оптове замовлення в інформаційній базі вибирає з довідника не ту назву товару. Ця помилка схожа на попередню, при внутрішньому переміщенні оператор з бази також вибирає не той товар, який переміщується в інше підрозділ (магазин).

3. Пересортиця при продажу товару покупцю. Така помилка виникає при продажу товару з однаковою назвою. Наприклад, шпаклівка різних виробників. Іншою причиною продажу одного товару замість іншого є неправильне маркування товару або співпадіння штрих-коду у двох різних найменувань товару. Крім того, така помилка може виникати, якщо товар продають упаковками без їх розкриття та перерахунку товару.

4. Помилки підрахунку при інвентаризації. Це може призвести до того, що проведена інвентаризація може, навпаки, погіршити ситуацію.

До технічних помилок обліку товару відносяться випадки неправильного відображення руху товару в інформаційній базі даних.

Наприклад, якщо дані вводяться в базу не в момент здійснення господарської операції, а набагато пізніше, то не всі накладні можуть бути внесені в базу, накладну постачальника можуть просто забути ввести в базу даних або внести її двічі.

Такі помилки можна швидко виявити, але тільки за умови правильно організованого товарного обліку та контролю з боку бухгалтерії. До спотворення даних також призводить порушення хронологічної послідовності реєстрації первинних документів, видалення або виправлення документів, раніше прийнятих до обліку.

Помилки програмного забезпечення, пов'язані з неправильною підрахунком кількості товару, виникають, якщо програмне забезпечення недостатньо налаштоване, наприклад, розробляється самою організацією.

Пропонуємо практичні рекомендації щодо того, як уникнути проблеми від'ємних залишків. Цю роботу можна провести по кількох напрямках:

- розвивати технології обліку товарів, бути в курсі нових комп'ютерних технологій обліку товарів;
- вдосконалювати організацію обліку і контролю за рухом товару;
- підвищити кваліфікацію персоналу, забезпечивши проведення навчання і атестацій.

Крім того, перед тим як розробити облікову політику для цілей бухгалтерського та податкового обліку, необхідно зрозуміти і описати загальну схему руху товару, вибрати методи обліку та оцінки товару, а потім зафіксувати ці напрямки в обліковій політиці.

Найбільш ефективним способом уникнути від'ємних залишків товару в обліку є встановлення заборони на витрату товару, якщо його немає в залишках. У цьому випадку дані про продажі не будуть "проводитися" в системі, поки оператор не виправить всі помилки.

Однак останній метод важко реалізувати в оптових магазинах, оскільки при великих обсягах товарообігу і великій кількості помилок в інформаційній базі оператор не завжди зможе їх виправити протягом робочого дня, що може призвести до можливих порушень у роботі всього магазину.

Також можна виділити ще один спосіб "боротьби" з від'ємними залишками в інформаційній обліковій системі. А саме, від'ємні залишки будуть рахуватися як надлишки, виявлені при продажу, і автоматично враховуватися в базі даних як надходження товару. Потім під час інвентаризації виявлена нестача буде покрита виявленими при продажу надлишками.

Недолік цього способу полягає в тому, що інвентаризацію товару доведеться проводити дуже часто, інакше додаткове надходження товару спотворить показники залишків товару, тим самим завищуючи їх і, отже, облікова інформація стане недостовірною.

Слід зазначити, що від'ємні товарні залишки, в першу чергу, є ознакою помилок в обліку товарів, які є результатом недоліків в організації товарного обліку, відсутності належного контролю з боку керівництва за рухом товарів, недосконалістю облікових комп'ютерних технологій, що використовуються підприємством, і низькою кваліфікацією співробітників.

Внутрішній аудит — це функція служби внутрішнього аудиту з незалежної оцінки всіх аспектів діяльності компанії, здійснювана зсередини і спрямована на створення у її керівництва впевненості в тому, що існуюча система контролю надійна та ефективна. Елементами служби внутрішнього аудиту є: інформація і комунікація, моніторинг, контрольне середовище, оцінка системи ризиків, контрольні процедури, які взаємопов'язані між собою. Згідно з цим визначенням, керівництво організації повинно бути зацікавлене в контролі за ефективністю роботи окремих структурних підрозділів організації, добросовісністю виконання працівниками покладених на них обов'язків. Це сприяє забезпеченню збереження довіреного керівництву організації капіталу, його раціональному використанню та примноженню.

Незалежність досягається через відповідний організаційний статус відділу внутрішнього аудиту. При цьому керівник служби внутрішнього аудиту повинен підпорядковуватися безпосередньо особі, яка може забезпечити незалежність дій аудиторів (включаючи доступ до будь-якої інформації) і приймати адекватні заходи для виконання аудиторських рекомендацій. Об'єктивність же розуміється як здатність аудитора добросовісно і неупереджено виконувати свою роботу, чітко висловлювати та відстоювати свою думку, не підлаштовуючи її під думку найвищого керівництва.

Інтегрований підхід передбачає постійну переоцінку і при необхідності допомагає змінювати методологію внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит згідно з міжнародними вимогами і стандартами має проникати і пронизувати весь бізнес по вертикалі та горизонталі. У діяльності внутрішнього аудиту категорично не можна допускати обмежень та конфлікту інтересів, які можуть призвести до порушень принципів внутрішнього аудиту, негативного результату аудиту.

Бізнес отримає великі переваги, якщо інтегрувати стратегічний підхід з тактичним підходом. Необхідно трансформувати діяльність відділів внутрішнього аудиту, зокрема планування та виконання аудиту проводити через постійні перевірки і регулярно давати кількісну оцінку ризику. Метою системи управління ризиками при плануванні та проведенні внутрішнього аудиту є розробка оптимальної методики, спрямованої на максимальний охоп найбільш схильних до ризику об'єктів аудиту і ефективне використання обмежених ресурсів внутрішнього аудиту.

У процесі дослідження встановлено, що у ТОВ «Станіславська торгова компанія» є відсутньою служба внутрішнього аудиту, що негативним чином може вплинути на систему контролю за товарооборотом на підприємстві та впливатиме на перевірку аудитором.

Відсутність служби внутрішнього аудиту в ТОВ «Станіславська торгова компанія» створює певні ризики для ефективного функціонування системи внутрішнього контролю. Зокрема, відсутність незалежного контролю за товарними операціями може спричиняти помилки в обліку, збої у виконанні облікових процедур, а також ускладнювати перевірку фінансової звітності зовнішнім аудитором. Для мінімізації цих ризиків рекомендується впровадити службу внутрішнього аудиту як окремий структурний підрозділ.

Створення служби внутрішнього аудиту дозволить забезпечити:

1. Системний контроль за обліковими та операційними процесами. Внутрішні аудитори зможуть вчасно виявляти недоліки в обліку товарних операцій та запропонувати шляхи їх усунення.
2. Підвищення ефективності управління товарними запасами. Завдяки аналізу та оптимізації руху товарів зменшаться витрати на зберігання і транспортування.
3. Контроль відповідності господарських операцій нормативним актам. Це сприятиме зниженню ризиків санкцій з боку контролюючих органів.
4. Підтримку прозорості фінансової звітності. Своєчасне виявлення помилок або шахрайства підвищить довіру до звітності з боку інвесторів, кредиторів та партнерів.

5. Оцінку ефективності облікової політики та системи документообігу. Рекомендації аудиторів сприятимуть удосконаленню цих аспектів.

Для реалізації цієї ініціативи пропонується:

1. Розробити положення про службу внутрішнього аудиту, що визначатиме її структуру, функції, завдання та повноваження.
2. Забезпечити підрозділ необхідними ресурсами, включаючи професійно підготовлений персонал та сучасні аналітичні інструменти.
3. Встановити регулярний графік проведення перевірок, що охоплюватиме всі ключові аспекти товарних операцій.
4. Затвердити механізми звітності внутрішніх аудиторів перед керівництвом компанії.

Впровадження служби внутрішнього аудиту сприятиме підвищенню рівня фінансової дисципліни, зниженню операційних ризиків та забезпеченню стабільного розвитку ТОВ «Станіславська торгова компанія».

Висновок до розділу 3

У ході розгляду цілей, завдань та порядку здійснення аудиту товарних операцій встановлено, що ключова мета аудиту – підтвердження достовірності облікової та звітної інформації щодо оптового товарообігу. Основними завданнями є перевірка наявності та збереженості товарів, достовірності розрахунків з покупцями і постачальниками, правильності формування продажних цін та законності документального оформлення операцій. Аудитори використовують різні методи, включаючи інвентаризацію, вибірккову перевірку документів, зустрічну звірку та хронологічний аналіз руху товарів. У процесі аудиту оцінюється ефективність внутрішнього контролю, рівень автоматизації обліку та оперативність передачі інформації. Джерелами аудиторської інформації є бухгалтерські документи, реєстри, договори, а також усна інформація від працівників. Значну увагу приділяється відповідності облікової політики чинним нормам законодавства. Етапи аудиту включають підготовку, основну перевірку та завершальний аналіз, кожен із яких базується на положеннях міжнародних стандартів аудиту. Важливість аудиту для ТОВ «Станіславська торгова компанія» зумовлена масштабністю оптового товарообігу та необхідністю мінімізувати ризики суттєвих помилок. Реалізація аудиторських завдань сприяє підвищенню прозорості та ефективності діяльності підприємства.

У результаті дослідження встановлено, що існуюча система бухгалтерського обліку та документообігу ТОВ «Станіславська торгова компанія» потребує вдосконалення для підвищення ефективності контролю товарних операцій. Основні проблеми включають недоліки в графіку документообігу, помилки при обліку товарів та відсутність служби внутрішнього аудиту. Запропоновані заходи включають оновлення графіку документообігу, покращення організації обліку, уникнення типових помилок, зокрема від'ємних залишків, та підвищення кваліфікації персоналу. Особлива увага приділяється впровадженню служби внутрішнього аудиту, яка забезпечить системний контроль, прозорість фінансової звітності та мінімізацію ризиків. Удосконалення облікових процесів сприятиме зменшенню операційних витрат і підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами дослідження можна сформувати наступні висновки:

1. Дослідження функцій і ролі оптової торгівлі показало її вирішальну роль у розвитку економіки, зокрема в забезпеченні стабільності товарних потоків та оптимізації товарообігу. Водночас були виявлені проблеми, такі як несвоєчасне виконання договорів і порушення поставок, що впливають на ефективність діяльності підприємств. Зокрема, важливим є запровадження чітких механізмів контролю якості та регулярного моніторингу стану ринку для своєчасного реагування на зміни попиту. У рамках подальшого розвитку оптової торгівлі необхідно впроваджувати інноваційні послуги, такі як управління товарними потоками і консалтинг для клієнтів. Це сприятиме розвитку нових елементів у діяльності оптових підприємств, що дозволить більш ефективно адаптуватися до змін на ринку. В цілому, удосконалення функцій і процесів оптової торгівлі є запорукою підвищення її ефективності та стабільності, що, у свою чергу, позитивно позначиться на всій економіці країни.

2. В ході дослідження було виявлено важливість ефективного обліку та аудиту товарних операцій для підприємств оптової торгівлі. Належно організована система обліку є не лише запорукою оптимального управління підприємством, але й важливим елементом у забезпеченні фінансової стабільності та конкурентоспроможності на ринку. Для досягнення високої ефективності в обліку товарних операцій необхідно розробляти систему, що враховує специфіку роботи організації, її масштаби та вимоги власників. Крім того, важливим є вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення точності і достовірності бухгалтерських даних. Важливе значення має своєчасне проведення інвентаризацій товарів і перевірка правильності ведення обліку. Для підприємств, що працюють в умовах змінного ринку, необхідно регулярно коригувати систему обліку відповідно до нових економічних реалій.

3. Дослідження бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі показало, що правильна організація облікової системи має важливе значення для ефективності управління підприємством та забезпечення фінансової стабільності. Методика бухгалтерського обліку товарообігу базується

на чітко визначених принципах, що включають контроль за надходженням і вибуттям товарів, правильність оформлення документації, ведення синтетичного та аналітичного обліку, а також точну класифікацію товарів і контрагентів. Важливим елементом є також організація інвентаризаційного процесу, що забезпечує достовірність відображення товарних запасів в обліку. В результаті, ці методи дозволяють своєчасно відобразити дані про товарообіг у звітності, що є необхідним для правильного визначення фінансового результату і виконання податкових зобов'язань.

4. Дослідження діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія» демонструє важливість стратегічного управління в умовах нестабільного фінансового середовища. Підприємство, яке в минулому продемонструвало значний потенціал і багатоаспектний розвиток, стикається з серйозними викликами в плані фінансової стійкості та ліквідності. Процес банкрутства, зокрема, показав, що навіть підприємства з великими інвестиційними можливостями можуть опинитися в складній економічній ситуації. Враховуючи зазначене, компанії необхідно провести глибоку реструктуризацію боргів, знайти додаткові джерела фінансування та оптимізувати витрати. Окрім цього, важливо зосередитися на розвитку нових бізнес-напрямків та вдосконаленні управлінських процесів для відновлення фінансової стабільності. Зокрема, рекомендовано переглянути політику витрат і більш ефективно використовувати наявні активи, оскільки зростання операційних витрат є значним навантаженням для підприємства. Врахування цих аспектів дозволить ТОВ «Станіславська торгова компанія» поліпшити свою конкурентоспроможність і забезпечити подальше функціонування в умовах сучасного ринку.

5. У процесі дослідження організації обліку та аудиту товарних операцій у ТОВ «Станіславська торгова компанія» встановлено, що підприємство має чітко регламентовану облікову політику, яка забезпечує відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства. Використання сучасного програмного забезпечення сприяє підвищенню ефективності облікових процедур, а розподіл функцій між працівниками бухгалтерської служби забезпечує персональну відповідальність за кожен етап роботи. Проте виявлено, що на підприємстві

відсутня служба внутрішнього аудиту, що знижує рівень внутрішнього контролю за товарними операціями і створює потенційні ризики для точності фінансової звітності. Впровадження служби внутрішнього аудиту дозволить проводити незалежну перевірку операцій, вчасно виявляти помилки та порушення, а також забезпечить підвищення ефективності управління товарооборотом і дотримання нормативних вимог. Рекомендується розробити положення про внутрішній аудит, затвердити відповідні процедури контролю та призначити відповідальних осіб. Ці заходи сприятимуть покращенню системи обліку, забезпечать більшу довіру до звітності підприємства з боку зовнішніх користувачів і позитивно вплинуть на фінансову стабільність компанії.

6. Дослідження цілей, завдань та порядку аудиту товарних операцій підтвердило важливість інтегрованого підходу до перевірки обліку та звітності оптового товарообігу. Основними результатами є встановлення ключових етапів аудиту, від підготовчого до завершального, які забезпечують збирання обґрунтованих аудиторських доказів. Аудит у ТОВ «Станіславська торгова компанія» включає детальне вивчення облікової політики, документального оформлення операцій, оцінку внутрішнього контролю та аналіз ризиків суттєвого спотворення даних. Застосування міжнародних стандартів аудиту, дозволяє забезпечити високий рівень надійності перевірки. Виявлені аудитором розбіжності у документації та системі обліку надають змогу запропонувати рекомендації для покращення контролю за товарообігом, зокрема вдосконалення графіка документообігу та підвищення рівня автоматизації облікових процесів. Особливу увагу слід приділити моніторингу дебіторської та кредиторської заборгованості, що дозволить мінімізувати фінансові втрати. Аудит товарних операцій виконує не лише контрольну, але й консультативну функцію, сприяючи підвищенню загальної ефективності діяльності компанії. У підсумку, якісно проведений аудит створює основу для стратегічних управлінських рішень, підвищення довіри з боку партнерів та інвесторів, а також забезпечення довгострокової стабільності бізнесу.

7. Дослідження підтвердило, що вдосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту товарних операцій є ключовим чинником підвищення

ефективності діяльності ТОВ «Станіславська торгова компанія». Запропоновані заходи, зокрема удосконалення графіку документообігу, забезпечать своєчасне та коректне відображення господарських операцій, мінімізують ризики помилок і фінансових втрат. Впровадження служби внутрішнього аудиту дозволить створити системний підхід до контролю за товарооборотом, підвищити прозорість фінансової звітності та забезпечити відповідність господарських операцій нормативним вимогам. Усі ці заходи в сукупності забезпечать збереження фінансової дисципліни, підвищення довіри інвесторів і партнерів та створять передумови для сталого розвитку компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белова І. М., Ярощук О. В. Сучасна парадигма цифрової економіки та її методологія. Розвиток цифровізації обліку, оподаткування, аналізу і контролю в управлінні підприємствами: монографія / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2021. С. 24-53.
2. Белова І., Гомотюк А., Ярощук О. Цифрова трансформація управлінських та бізнес-процесів в Україні під час воєнного стану. Економічний аналіз. 2024. Том 34. № 1. С. 42-52.
3. Белова І., Ярощук О., Гомотюк А. Розвиток процесів цифровізації в Європейському Союзі: перспективний досвід для України. Економічний аналіз. 2023. Том 33. № 1. С. 180-191.
4. Бруханський Р. Ф. Блокчейн vs розподілений реєстр // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 51-53.
5. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності „Облік і оподаткування”. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
6. Бруханський Р. Ф., Спільник І. В. Цифровий облік: поняття, витоки та актуальний дискурс. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 3-4. С. 7-20.
7. Бруханський Р., Спільник І. Бізнес-аналітика vs. бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Випуск 1-2. С. 7-21.
8. Бруханський Р.Ф. Методологія наукових досліджень. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2022. 208 с.
9. Бурак І.О. Галузеві особливості торговельних підприємств. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1(11). С. 23-29.

10. Бурлан С. А., Панченко І. М. Облікове забезпечення управління товарними запасами на підприємствах оптової торгівлі. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_51.

11. Воляник Г.М., Марушко Н.С. Особливості обліку товарних операцій та оптимізація внутрішнього контролю на підприємстві. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. №1. С. 165-173.

12. Ганін В. І., Шуляк В. С. Ефективність організації обліку та аналізу товарних операцій на підприємствах торгівлі. *Молодий вчений*. 2019. № 11(1). С. 124-129.

13. Даценко Г., Кудирко О. Методика проведення аудиту й внутрішньогосподарського контролю товарних запасів на торговельних підприємствах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. (12). 84-90.

14. Ільченко Н. Б. Регулювання діяльності підприємства оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 8(7). С. 90-93.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 : станом на 23 лют. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

16. Коваль С. В. Облік товарних операцій в умовах використання автоматизованих систем обробки інформації. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2020. Вип. 2. С. 241-247.

17. Ляхович Г. І. Тенденції розвитку організації бухгалтерського обліку. «Вісник ЖДТУ»: *Економіка, управління та адміністрування*. 2017. № 4(82). С. 42–47. URL: [https://doi.org/10.26642/jen-2017-4\(82\)-42-47](https://doi.org/10.26642/jen-2017-4(82)-42-47).

18. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О.Г. Організація і методика аудиту : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

19. Маринченко В.М. Особливості процесу організації обліку товарів на підприємствах України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. № 12 (22), 2 т., 2016. С. 97.
20. Матюха В. І., Мисака Г. В. Бухгалтерський облік розрахунків підприємства за товарними операціями. *Молодий вчений*. 2018. № 1(2). С. 933-936.
21. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017 рр. / Пер. з англ. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2017, ч. 1. 1142 с. URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf
22. МСА 200 «Основні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
23. МСА 210 «Узгодження умов аудиторських завдань». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
24. МСА 250 «Розгляд законів та нормативних актів під час аудиту фінансової звітності» та узгоджувальні поправки до інших міжнародних стандартів». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
25. МСА 260 «Інформаційна взаємодія з особами, які відповідають за корпоративне управління». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
26. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
27. МСА 315 «Виявлення та оцінка ризиків суттєвого спотворення шляхом вивчення організації та її середовища». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf

28. МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
29. МСА 330 «Аудиторські процедури у відповідь на оцінені ризики». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
30. МСА 450 «Оцінка спотворень, виявлених під час аудиту». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
31. МСА 500 «Аудиторські докази». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
- МСА 550 «Пов'язані сторони». URL: https://stud.com.ua/67144/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_povyazani_storoni
32. МСА 501 «Особливості отримання аудиторських доказів у конкретних випадках». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
33. МСА 530 «Аудиторська вибірка». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
34. МСА 700 «Формування висновку і складання висновку про фінансову звітність». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
35. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
36. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. 2258-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

38. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ М-ва фінансів України від 10.01.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>.

39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

40. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" : Наказ М-ва фінансів України від 28.05.1999 № 137 : станом на 16 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>.

41. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 № 318 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

42. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : Наказ М-ва фінансів України від 20.10.1999 № 246 : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

43. Пуцентейло П. Р., Гуменюк О. О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. Інноваційна економіка. 2018. № 5-6 (75). С. 131-143.

44. ТОВ "Станіславська торгова компанія". *Clarity Project*. URL: <https://clarity-project.info/edr/32873692>.

45. ТОВ "Станіславська торгова компанія". *YouControl – сервіс перевірки контрагентів*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32873692/.

46. Федорченко О. Є. Актуальні проблеми управління дебіторською заборгованістю на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 60-63.

47. Фінансова звітність ТОВ "Станіславська торгова компанія". URL: https://zvitnist.com/32873692_TOVARYSTVO_Z_OBMEZHENOOU_VDPOVDALNSTU_STANISLAVSKA.

48. Фірсова Н. В. Значення внутрішнього контролю товарних запасів у діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації. *Економічна наука* (Інвестиції: практика та досвід № 4/2017). С. 29-31.

49. Шмигель О.Є. Особливості розроблення облікової політики торговельного підприємства. *Інноваційна економіка*. 2021. №3-4. С. 159-163.